

บทที่ ๒

ที่ตั้งและประวัติความเป็นมาของวัด

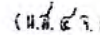
ที่ตั้งและสภาพทั่วไป

วัดกำแพงตั้งอยู่เลขที่ ๒๙๙ ซอยเพชรเกษม ๒๐ ถนนเพชรเกษม แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐ ริมคลองบางหลวง(หรือเรียกว่าคลองบางกอกใหญ่)ตอนใน ช่วงที่เรียกกันว่า “คลองชักพระ”^๑ โดยตั้งอยู่บนที่ดินทางด้านทิศใต้ของฝั่งคลองบริเวณหัวมุมปากคลองบางจาก ซึ่งเป็นคลองแยกจากคลองชักพระเข้าไปทางทิศใต้ วัดกำแพงเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินทั้งหมดประมาณ ๑๕ ไร่ โดยแยกเป็นโฉนด ๒ ฉบับคือโฉนดเลขที่ ๑๓๘๐๒๘ มีเนื้อที่ประมาณ ๑๑ ไร่ ๓ งาน ๙๗ ตารางวา (แผนผังที่ ๑) และอีกฉบับเป็นที่ดินอีกประมาณ ๔ ไร่ อยู่อีกฝั่งของคลองบางจาก (ท่านเจ้าอาวาสแจ้งว่าเอกสารสูญหาย แต่ยังไม่ได้ไปคัดสำเนาจากกรมที่ดิน) ที่ดินของวัดถูกแบ่งเป็น ๒ ส่วน โดยมีคลองบางจากผ่านกลางที่ดินของวัด โดยพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ทางทิศด้านตะวันออกของคลองบางจากซึ่งเป็นที่ตั้งของเขตพุทธาวาส (แผนผังที่ ๒)

อาณาเขตด้านทิศตะวันออกของคลองบางจาก

- ทิศเหนือ จรดคลองชักพระ(คลองบางหลวง)
- ทิศใต้ จรดที่ดินของเอกชน
- ทิศตะวันออก จรดคูน้ำกันอาณาเขตเดิมกับวัดทองศาลางามปัจจุบันถูกถมหมดแล้ว
- ทิศตะวันตก จรดคลองบางจาก

^๑คลองชักพระ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าแม่น้ำอ้อมเดิมเป็นสายของแม่น้ำเจ้าพระยาไหลจากคลองบางกอกน้อยไปออกคลองบางกอกใหญ่ และที่เรียกว่า ชักพระเพราะสมัยก่อนมีประเพณีชักพระจากวัดนางชีซึ่งอยู่บริเวณปากน้ำภาษีเจริญโดยใช้เรือพายลากเชือกจูงเรือใหญ่ไปตามลำคลองสายนี้สู่ทิศเหนือเป็นการทำพิธีวันตรุษพระนคร ซึ่งจะเป็นประเพณีในวันแรม ๒ ค่ำ เดือน ๑๒ ขบวนแห่ชักพระจะแห่อ้อมไปออกปากคลองบางกอกน้อยแล้วเลี้ยวเข้าไปเข้าคลองบางกอกใหญ่แล้วกลับวัดนางชี (น. ณ ปากน้ำ [นามแฝง], ศิลปกรรมในบางกอก (พระนคร : โรงพิมพ์เฟื่องนคร, ๒๕๑๔), ๑๐๙.)

1. 27 10 2008 2008
 (month day year)

ผังแสดงอาณาเขต วัดกำแพง

แผนผังที่ ๒ แผนผังแสดงอาณาเขตวัดกำแพงปัจจุบัน

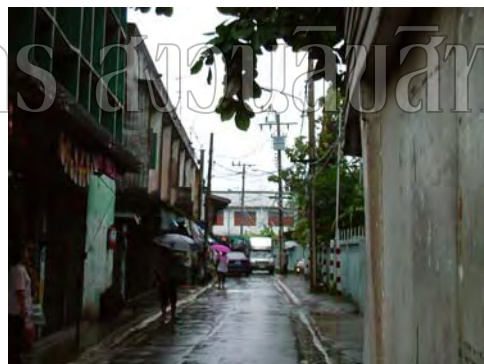
อาณาเขตด้านทิศตะวันตกของคลองบางจาก

- ทิศเหนือ จรดคลองชักพระ(คลองบางหลวง)
- ทิศใต้ จรดที่ดินเอกชน
- ทิศตะวันออก จรดคลองบางจาก
- ทิศตะวันตก จรดคูน้ำกันอาณาเขตเดิมกับที่ดินเอกชน ซึ่งปัจจุบันถูกถมหมดแล้ว

ท่านเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน คือ พระครูศรีปริยัติยานุรักษ์ จำพรรษาที่วัดนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ปัจจุบันมีพระภิกษุจำพรรษาที่นี้ประมาณ ๒๑ รูป วัดกำแพงอยู่ในเขตธนบุรีอยู่ลึกเข้าไปในซอยเพชรเกษม ประมาณ ๒๐ เมตร การเดินทางมาวัดกำแพงสามารถเข้าถึงได้ทั้งทางน้ำและทางบก ทางบกสามารถเข้าได้จากทางซอยเพชรเกษมซอย ๒๐ และ ๒๘ อันเป็นทางเข้ามายังวัดสำคัญหลายแห่งในพื้นที่บริเวณนี้ เช่น วัดทองศาลางาม วัดคูหาสวรรค์ เป็นต้น ระยะทางจากปากซอยจนถึงวัดประมาณ ๕๐๐ เมตรเป็นเส้นทางเข้าซอยที่แคบรถสวนกันแทบไม่ได้ ถนนทางเข้าวัดจะเลียบแนวรั้วด้านข้าง และด้านหลังของวัดทองศาลางาม ส่วนการมาทางน้ำสามารถอาศัยเรือรับจ้างทั่วไปมาจอดบริเวณศาลาท่าน้ำหน้าวัด (ภาพที่ ๑-๖)

ภาพที่ ๑ หน้าปากซอยเพชรเกษม

ภาพที่ ๒ ทางเข้าซอยที่แคบและลึก

ภาพที่ ๓ บริเวณใกล้หน้าวัดติดกำแพงวัด
ทองศาลางาม

ภาพที่ ๔ บริเวณเขตพุทธาวาส

ภาพที่ ๕ บริเวณศาลาท่าน้ำหน้าวัด

ภาพที่ ๖ คลองชักพระบริเวณท่าน้ำหน้าวัด

ประวัติความเป็นมา

ประวัติความเป็นมาของวัดไม่ปรากฏหลักฐานหรือมีข้อมูลอ้างอิงใดๆ ว่าสร้างขึ้นสมัยใดสันนิษฐานว่าคงมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตามคำบอกเล่าสืบทอดกันมา และคงได้รับการปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่หลายครั้ง แม้แต่ชื่อวัดก็ไม่ทราบชื่อเดิม ชื่อที่ใช้ในปัจจุบันก็เป็นชื่อซึ่งเรียกกันในหมู่ชาวพื้นถิ่นและเรียกกันมาเรื่อยๆ แต่หลักฐานที่เหลืออยู่ชัดเจนอย่างหนึ่งคือ เจดีย์บรรจุอัฐิทรงกลมทางทิศใต้ของพระอุโบสถ ที่ส่วนฐานมีแผ่นศิลาจำหลักข้อความซึ่งสรุปได้ว่า เจดีย์นี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกและใช้บรรจุอัฐิของ “พระพิศาลผลพานิช” ภายหลังจากที่ได้จัดการมาปนกิจศพที่วัดจักรวรรดิราชาวาส และเมื่อได้ไปค้นคว้าในเอกสารสารบาญชี ส่วนที่ ๑ ในสมัย ร.๕ ซึ่งตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ.๒๕๒๖ ทำให้ทราบว่าพระพิศาลผล-พานิชเดิมชื่อ “จิ้นสือ” เป็นขุนนางเชื้อสายจีนซึ่งรับราชการตำแหน่งสำคัญในกรมท่าซ้าย^๒ และตั้งบ้านเรือนอยู่ริมน้ำเจ้าพระยาฝั่งทิศตะวันตก(ฝั่งธนบุรี) หรือบริเวณศาลเจ้าโรงฟอกหนังในปัจจุบัน จากตำแหน่งที่ตั้งของเจดีย์องค์นี้ พอจะสันนิษฐานได้ว่าพระพิศาลผลพานิชน่าจะมีความสำคัญต่อวัดกำแพงเป็นอย่างมาก เป็นไปได้ว่าอาจเป็นผู้ออกทุนทรัพย์ในการซ่อมแซมวัด ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พระครูศรีปริยัตยานุรักษ์ เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันพบว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า-เจ้าอยู่หัวเคยเสด็จพระราชดำเนินมาพระราชทานพระกฐินต้นเป็นการส่วนพระองค์ที่วัดนี้ และได้พระราชทานแจกกันกงไสไถไว้ ๑ คู่โดยลงพระปรมาภิไธยกำกับไว้ ซึ่งท่านเจ้าอาวาสได้เคยเก็บรักษาไว้ แต่ถูกขโมยไปเมื่อ ๑๐ กว่าปีมาแล้ว แน่นนอนว่าอย่างน้อยเราได้ข้อมูลว่าวัดนี้จะต้องเคยเป็นวัดสำคัญที่มีคหบดีหรือขุนนางอุปถัมภ์และผ่านการบูรณะมาแล้วหลายครั้ง

^๒ กรมไปรษณีย์และโทรเลข, สารบาญชี ส่วนที่ ๑ คือ ตำแหน่งราชการ จ.ศ. ๑๒๕๕ เล่มที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร : ศิลปสนองการพิมพ์, ๒๕๒๖), ๑๐๖.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ ๗ เจดีย์บรรจุอัฐิของพระพิศาล ผลพานิช

ภาพที่ ๘ แผ่นป้ายจารึกการบรรจุอัฐิ